

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
 Fora. 8 " trimestre.
 Un número sol. 0'20 ptas.
 Anuncis á preus convencionals.

IMPREMTA. En la d' aquest pe-
 riódich, carrer de Cal-
 derón, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
 se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.--CALDERON, 36.

NOSTRA PROTESTA

Las Cambras parlamentarias dels Estats Units han aprovat la concessió de la beligerancia als insurrectes de Cuba. Era d' esperar.

Lo poble del Nort America que quant volgué expolsarse la dominació inglesa trobá ajuda y simpatías en l'Estat espanyol, era just que simpatisés y prestés ajuda als separatistas cubans que tractan avuy de fer lo que 'ls yankees feren ab la nostra ajuda.

Lo que no es just, ni llógich, ni racional, es lo llenguatge empleat en plenas Cambras per mes que s' espliqui sobradament després de la série de debilitats inesplicables ab que 'l govern espanyol ha satisfet tots sos capritxos.

Y ho es menos encare 'l confondrer tan llastimosament á la Espanya centralista ab las regions honradas y trevalladoras que res tenen que veurer ab los recorts dolorosos qu' han deixat á América los desditzats governs que de tan temps venen regentant la ruïnosa hegemonía castellana.

En aquest concepte, donchs, protestém de las paraulas dels senadors dels Estats Units y protestém, al mateix temps, de la antipatriótica conducta de tots los governs unitaristas que ja d' anys venen succehintse, perque ab sa administració corrompuda, ab son despotisme absorbent, y ab sa política miserable, han fet possible que en l' extranger se tingués tan triat concepte de aquesta malaventurada Espanya, confonent vergonyosament los polítichs ab lo verdader pays, la part podrida ab la part sana, los que gandulejan ab los que treballan; en una paraula, fent recaurer sobre víctimas y butxins, idéntich y universal despreci.

L' HOSPITAL NOU

X

Si totas las rahons qu' acabém d' aduhir y moltes d' altres que 'ns deixém encara, las haguessin tingut en compte los flamants partidaris del nou Hospital, y s' haguessin deixat, per altre part, molts d' ells, de certas passionetas que á ningú justifican; a bon segur, que 'n ells mateixos haurian sigut los primers en felicitar-se de que Sabadell tinguí un Asil de Beneficencia, qual administració pot péndrers per model y que tants serveys ha prestat y ve prestant á nostra ciutat, encare que careixi de departament pera atacats de mals contagiosos y no tinguí local exprés pera tancarhi dement's ó alienats.

Si, pési als malts contents, la Casa de Caritat marxa bé y feyna tindrían los que tan l' han difamada, pera provar ni una sola de las acusacions que contra ella han formulat en sentit de que no compleix lo fi pera que fou fundada; perque lo mot qu' avuy los hi serveix d' arma, pera esgrimirla contra nostre Establiment de Beneficencia, es argument sense sentit,

argument que encubreix intencions gens sanas, pera no dir que 's argument de mala lley.

Atacar á nostra Casa de Caritat perque no te instaladas *enfermerías* pera mals infecciosos y perque no te lloch pera 'ls dementos y volguer fundar, baix aquest pretext, la necessitat de construhir un Hospital nou, nos sembla tan faltat de sentit comú tal procediment, tractantse d' una població com la nostra, que 'n veritat, duptem a vegadas, de que sigui posible qu' hi hagi personas sensatas que 's fassin eco de lo que pretenen certs ignorants y altres que no ho son, pero que d' aquestas se serveixen pera los fins qu' ells se saben y... sabem nosaltres també, y que per rahons fàcils de compendrer nos abstenim de manifestar.

Si, tornem á repetirho, entre 'ls que tractan de nostra Casa de Caritat y en diuen mal, no mes hi ha dos classes de personas: ignorants ó mal intencionats. Los uns, no saben lo que 's diuen y los altres, tiran l' aygua al seu molí com vulgarment se diu. Ja tindrem ocasió de provarho en lo decurs del present article.

Arreglada nostra Casa de Beneficencia conforme hem anat propositant en tot quant portem dit respecte del assumpto que 'ns ocupa ó sia construhint tota la galería de llevant y las *enfermerías* propias per assilats y estudiant lo medi pera separar d' ella los vells é invàlits, quedaria de tal modo l' Assil que, per un cantó lo que fora Casa de Caritat, funcionaria ab verdader desahogo, y per l' altre, lo que fora Hospital, funcionaria també lliurement y podria admetrer tots los malalts de malaltía comú qu' estiguessin dins del reglament, després d' haverlo posat en las condicions que senyalavam en l' article últim; sense temor de que may succehís cap conflicte sobretot, mentres los sabadellenchs tinguin tan horror al Hospital y mentres també, apesar de lo mal que va 'l temps, tinguin una Caixa d' estalvis que, si no estem mal informats, es la tercera d' Espanya, y en la que, per terme mitx, s' hi dipositan cada setmana 4000 pesetas.

Ab ditas condicions arreglada nostra Casa de Caritat, además de funcionar be, seguiria resultant son sosteniment económic per la població, perque, lo mateix que fins are, las Ger-

manas Carmelitas podrián continuar la inmillorable ensenyansa que donan á las moltíssimas senyoretas que concorren á son Col·legi, quals rendiments son un manantial de riquesa pera la Casa y al mateix temps també, un sol cos facultatiu podria seguir continuant l' assistencia médica á tots los acullits malalts, mentres que de separar l' Hospital de la Casa de Càritat y tenint qu' esser los dos establiments oficials, los dos també, necessitarien doble Cos de Metjes y aixó 'ns sembla que Sabadell pot ben estalviarsho, per quant es un gasto completament inútil. Y si be es veritat que tan pera los atacats de mals infecciosos, com pera los boijos, ha de ferse alguna cosa profitosa para qual·sevol contingencia que 's presentés, resolt tot aixó ab la forma deguda (y de lo que ajudant Deu, ne parlarém mes endevant), poden satisferse totas las necessitats de moment, pero sense *despotricar* com ho feu cert corresponsal d' un periódich de Barcelona allá per lo 7 de Novembre prop passat.

De intent havém fet la precedent alusió pera aclarir lo que deyam al comensar aquest article y demés que tením dit sobre la marxa de nostra Casa de Caritat.

Aquesta, avuy serveix pera donar aculliment á 100 personas per terme mitx (assilats y malalts), cuydantlas y atenentlas com ho pugui fer qualsevol altre Assil d' aquesta naturalesa no obstant lo poch que representan las 18000 pesetas ab que la subvenciona nostre Excm. Ajuntament, ja que no falta qui, volent que 'l públich combregui ab rodas de molí, propala que la subvenció municipal es fabulosa y qu' ab ella tal volta 's despilfarra y malgasta, quant al revés, lo que 's fa, es posar en practica la ciencia económica, de tal modo que creyem ben be, que ningú, cap dels que tan murmuran, es capás de ferho á casa seva, ni volguerhi passar, per que, per poch qu' entenguin de càlcul nostres reformadors, inclosos los corresponsals de periódichs y... hasta aquells que tenen tants escrúpuls (?) respecte de l' inversió de certa *herencia*, veurán, sino van coixos d' aritmética, que 18000 pesetas repartidas anualment pera 100 acullits, representan 180 pesetas pera cada un d' ells y 180 pesetas divididas per 365, no son mes que 50 céntims aproximadament cada dia. De manera que si los pobrets á qui cobeja nostra Casa de Beneficencia, no comptessin ab res mes, de segur que

'n aquestas horas no fora ja necessaria la tal subvenció, perque hauria desaparegut la causa d' ella.

Per fortuna, te altres medis de subvenir á las sevas necessitats nostra Casa de Caritat, essent los principals, després de la subvenció municipal, lo producte de las escuelas y la del obrador planxador.

En l' últim exercisi económic, ó sia 'l de 1894 á 1895, produhiren.

Lo Colegi	7.177 ptas.
L' obrador-planxador	3.074 •
TOTAL	10.251 ptas.
De las que restadas	5.760 • que son lo seu de las 16 Germanas Carmelitas
Quedan á favor de la Junta	4.491 ptas.

de producte líquit, després de tots los serveys qu' incumbeixen á ditas Germanas Carmelitas.

Vegis are lo resultat y responguin ¿ab qué son gravosas á la Casa nostras bonas Religiosas, com ha volgut dir algú? La producció á favor del Assil, es de 10.251 pesetas, lo gasto pera 'l sosteniment de las Religiosas, es de 5,760 pesetas y lo que la Junta 'n benefici líquit d' aquest producte son 4.491 pesetas. ¿Los hi sembla á nostres lectors, si teníam rahó de calificar d' ignorants ó mal intencionats als que tan malament han parlat sobre tot de las Germanas Carmelitas, que son, si hem de dir la veritat, contra qui van, principalment dirigidas las enverinadas fletxas tiradas contra nostra Casa de Caritat?

Una cosa 'ns agradaria are y fora saber que hi contesta á n' aixó *el ilustrado corresponsal de La Publicidad* de Barcelona, qui ab un istil que volia semblar volteria, estampava en la fetxa sobre dita, entre altrás cosas que casi se 'n podrian dir, si no desvergonyiments faltas d' educació periodística, lo següent: «Lo que la opinión reclama (deu esser la del corresponsal), lo que el buen nombre de Sabadell pide y lo que la necesidad exige, es que se aclare para que sirva la subvención de 18000 pesetas; que se sepa lo que por concepto de enseñanza y por el trabajo que se impone á los asilados se recauda, y así sabremos si la subvención repetida se da bien ó se da mal, y en el caso último (are ve la bona, pero no s' espantin), aplicarla á subve-

nir parte de los gastos de creación y sostenimiento del Hospital» (vol dir lo nou). (1)

Continuarem, volguent Deu, en l' article pròxim.

LO BATXILLER DE VALRÀ.

(1) *La Publicidad* del 7 de Novembre de 1895 y *Sabadell Moderno* del 8 del mateix mes y any.

UNA PROFANACIÓ

De tal pot calificar-se la resenya que fá lo senyor A. S. en la secció de varietats del últim «Butlletí oficial del cos de Somatents», del guerriller Montardit, gefe dels Somatents d' Auger qui en la guerra de la independència doná sèrios disgustos á las tropas invasoras de nostra patria, y morí mártir de son patriotisme essent passat per las armas per ordre del comandant francès de Balaguer.

La resenya que fa lo senyor A. S. de dit guerriller apart del mal efecte que sempre fan las ressenyas de las gestas de nostres avis escrites en castellá, estaria molt be, si lo senyor A. S. no la hagués acompanyada ab un preàmbul á tall de «Ciero» en el qual compara la guerra del any vuit ab la actual guerra de Cuba y diu que aprofita la ocasió pera donar una mirada retrospectiva «hacia las incomprensibles hazañas» portadas á terme per los antecessors de la present generació, á fi «de levantar el abatido espíritu y enardecer los ánimos de los buenos españoles» ab la publicació de fets històrichs que justifiquin lo heroisme de nostres ascendents «siempre que se ha visto amenazada la integridad del territorio y ultrajado el venerando pabellon español.»

Creyém que 'l guerriller Montardit si avuy fos viu no portaria pas son batalló de Balaguer cap á Cuba, ni donaria sa vida per veurer mes ó menos «ultrajado el venerando pabellon español.» Pensi lo senyor A. S. que lo que defensavan nostres ascendents era la llar sagrada y la integritat de la Fé religiosa; lo que defensavan era sa independència y lluytavan desesperadament pera arremolinar á uns invasors extrangers que s' havian apoderat pel dret de conquesta de son territori y de sas casas.

Reflexioni, donchs, seriament lo senyor A. S. la gran diferencia que va de invasor á invadit y avans de pensar en los ultratges del «venerando pabellon español», pensi ab lo resumen de la lley de Deu, «lo que no vulgas per tu no ho vulgas per ningú, y guardi lo despertar las energías del poble per si arriba l' hora de treurer los mercaders del temple que pera fera ferho nos apoyarán la rahó y la justicia que á n'ells los apoyaba

Sols aixís son comprensibles las «incomprensibles hazañas»; avuy lo que es incomprensible es la paciència dels que resignats donau sa vida pera sofocar una rebelió produhida pels lladronicis dels grans patrioters d' aquesta Espanya uniformista.

LO CHAMPAGNE CODORNIU

En mitj del malestar social que per tot arreu se sent, en mitj de la crisi que està passant Espanya, á pesar de las plagas del cel y de las encare pitjors que venen d' aquell burdell de Madrid, xuclant com terrible pop á totas las regions espanyolas y sobre tot á nostra Catalunya, ahont hi te apuntada son principal tentácul, lo génit catalá no s' acobardeix, y estudia y treballa y se sacrifica pera seguir lo progrés intelectual é industrial del mon modern y com cavall potent posat á varas d' un carregadíssim carro tenint per devanté un penco escarransit, l' arrenca sol de las fangueras y fa sa via malgrat tots los obstacles.

Aquestas reflexions las motiva lo fullejar la ilustrada y luxosa monografia que de la casa Codorniu de Sant Sadurn de Noya, ha fet lo Dr. Casimiro Brugués, en quals grabats s' hi veu la importancia que te y lo moltíssim que val la elaboració del Champagne portada á terme ab una perseverancia y una fé inquebrantables y á costa de grans capitals y sacrificis per lo primer dels viticultors catalans y per consegüent lo primer viticultor espanyol, lo ilustrat propietari de dita casa Codorniu don Manel Reventós.

Anys fa que sentim á parlar del Champagne Codorniu y varias vegadas haviam tingut ocasió de saborejarlo y sempre haviam pensat que tart é d' hora, s' imposaria sobre las preocupacions y sobre la falta de consecuencia d' aquells que á tot hora demanan protecció y res troban bo, ni de bon gust, sino lo extranger, y gracias á Deu, avuy lo Champagne Codorniu ha sobrepujat ja á las millors marcas francesas y vulguis no vulguis sos propis mérits l'hi donan entrada en las taulas millors servidas no sols d' Espanya sino d' Europa.

Pero aquest triomf no l'ha obtingut la casa Codorniu per la benevolencia ni lo patriotisme dels espanyols, sino que ha sigut precis que guanyés lo terreno pam á pam, lluytant en las exposicions y guanyant los primers premis comensant per la de Barcelona ahont obtingué medalla d' or, y lo premi extraordinari del Ministeri de Foment al millor viticultor y viniticultor d' Espanya.

Concorregué á la de vins tipos pera los mercats extrangers del Institut Agrícola catalá de S. Isidro en 1892 ahont obtingué diploma d' honor y gratitut.

A la de Amberes de 1894, obtenint medalla d' or.

A la de Amsterdam de 1895 obtenint també medalla d' or.

A la de Manila de 1895, ahont obtingué lo primer premi ó sia lo Gran Diploma d' honor y finalment volgué concórrer á la de Burdeos de 1895, pera tapar la boca als que creuen que sols á Fransa entenen los vins y fou també premiat ab medalla d' or.

Com se despren de dita monografia, la casa Codorniu està montada

ab tots los adelantos de la agricultura y viticultura, fins al punt d' em-
plear pera esbancar la terra á grans profunditats, l' arada á vapor, cosa
que 's fa poch menos que imposible sa aplicació en nostra Catalunya,
particularment en lo Panadés y Vallés ja per careixer de grans planu-
rias, per son terror sumament argilós y pedregós y essent també una im-
pedimenta la subdivisió de la propietat, obra sabia de nostres avis que
sapigueren donar participació de llurs propietats als jornalers ab los es-
tabliments á parceria.

La Comarca del Noya y particularment la de San Sadurni es lo centre
mes adelantat d' Espanya en agricultura y viticultura, com la comarca
del Vallés y particularment Sabadell y Tarrasa son los centres mes ade-
lantat en la industria llanera.

Abduas comarcas catalanas s' han posat cada una en son ram al
nivell de las nacions mes avansadas y abduas han tingut de lluytar pera
acreditar sos articles dintre d' Espanya y s' han vist precisats á guanyar
la recomanació dels extrangers, puig fins que Sabadell hagué sortit ven-
cedora en los certaments de París y Chicago no pogué desvaneixer la
preocupació de que 'ls géneros inglesos eran millors y fins que San Sa-
durni y son champagne Codorniu ha vensut en tots los certaments y ha ob-
tingut la victoria en la mateixa Fransa, no ha pogut desvaneixer la preo-
cupació y la vanitat dels richs d' Espanya que sols creyan dignes de figu-
rar en sas aristocráticas taulas, los champagnes francesos.

Y cal tenir en compte un fet altament honrós de abnegació que ava-
lora mes los productes dels fills de Catalunya y es que mentres esperan
en va que los espanyols aplaudeixin y recomanin sos productes se
veuen obligats á recorre al fallo y recomanació dels extrangers, tenint
de presentarse en los certaments ab lo nom d' espanyols y per cert que
aqueix nom poch los ajuda ni 'ls recomana á la atenció dels jurats, puig
tenen de vencer lo desdeny que 'ls extrangers tenen per Espanya de la
que no coneixen altres productes agrícols que 'ls sigrons ni altres indus-
trias que la de guitarras y navajas.

Y aixó si, quan han vensut en la lluyta, quan la trompeta de la fama
escampa als quatre vents la importancia, la bondat y la finura d' un ar-
ticle sens rival, allavoras tots los espanyols s' afanyan «á enaltecer la
industria y la agricultura y la ciencia española», tot ho pot fer Espanya
y diuen que «España volverá á ser grande como fué y rica y florecien-
te» y com si Catalunya no existís no l' anomenan per res, «San Sadurni,
Sabadell, Tarrasa, etc., son pueblos de España, pertenecen á una de las
provincias españolas»... ja tenia rahó lo senyor Balaguer al estampar
aquellas amargas paraulas al final de sa Historia de Catalunya que des-
prés de la caiguda de Barcelona, Catalunya no te historia.

Lo Champagne Codorniu es una gloria exclusivament catalana, pero
es precis que tan riquíssim producte de la terra catalana elaborat per
una inteligencia y un cervell eminentment catalá, vagi als mercats ab

lo carro espanyol y siga espendit en llengua castellana á pesar de no haver sentit aquell vi durant tres ó quatre anys dintre las covas de San Sadurní altre llengua que la catalana. Catalunya es un mito, en la mateixa monografia que 'ns ocupa ni una sola vegada sona lo nom de champagne cataiá, ni de Catalunya, ni de viticultura catalana, sols arreu se troba «champagne espanyol, viticultura espanyola».

Quant será que los productors catalans podran presentarse als mercats com altre temps ab son propi carro catalá ben arriat y decorosamente guarnit, fent voleyar sobre sa vela la bandera catalana? Deixem estar los pencos que se 'ns entortolligan y destorban, y llavors arribarem mes aviat al mercat y fins farem favor á las demás regions espanyolas puig veyent que 'l carro catalá va al devant apretarán una mica mes lo coll per por de quedarse sense grana; pero mentres tinguin la seguretat d' arribar junts al Hostal y apropiarse la mateixa gloria, sempre dexarán arrossegar tot lo pes á Catalunya y á alguna altre regió trevalladora y progresiva. Pero ánimo y avant; ab carro catalá ó carro castellá es precis anar al mercat y avuy lo champagne Codorniu ja hi es y s' emporta la palma y aquesta palma es á Catalunya.

A.

NOVAS

Los estudiants de Zaragoza han sigut sens cap mena de dubte, los mes desperts de tota Espanya.

Reunits un d' aquestos dias pera protestar ab tot l' espanyolisme de que son capassos, de las frases del senador Sherman (á qui han fet célebre los republicans y la quitxalla) varen pendrer los següents acorts:

«1.er Organisar un batalló d' estudiants pera quan cregui 'l govern necessari l' envió de las tropas de Zaragoza á Cuba.

2.^{on} Guardar l' ordre en la capital de l' Aragó mentres durin aquellas circumstancias.»

Vaja, que ab quitxalla aixís 's pot anar á qualsevol puesto.

Menos á Cuba.

Aquestos estudiants espanyolistas guerreros de nou encuny, son bons pera embarcar soldats, pero ells volen quedarse á mania.

Mes val aixís; franquesa.

Llástima que 'l segon acort no puga posarse á la práctica.

Perque mireu que fora xistós veure l' ordre guardat per los alborotadors de totas las épocas.

Sembla mentida que brometas d' aquesta especie, esclatin en l' aixerrahit terror aragonés.

Nosaltres creyam que aquestas plantas no creixian mes que en las planas semi-moras andalussas.

—Un consell á tots quants s' haigin engrescat devant de las manifes-

tacions mitj nacionals, mitj tabernarias ab que 's desfogan alguns desvaguats espanyolistas.

Supressió de la carn de porch en los techs ordinaris y extraordinaris mentres durin las presents circumstancias.

No fos cas que entre 'ls porchs del pays, n' hi hagués algun de nort-america are que segons sembla no 's cria per allà mes que bestiar d'aquesta naturalesa.

¡Aixó, fora un rasgo patriótic!

—En la sessió ordinaria que 'l passat dimars celebrá nostre Municipi, á proposta de nostre bon amich y company don Enrich Durán s' acordá per unanimitat adherirse á la exposició que en defensa de nostre amennassat dret civil ha dirigit al govern l' Institut Agrícola Catalá de sant Isidro y dirigir-se al mateix temps al Ministre de Gracia y Justicia al objecte de conseguir la declaració terminant de que la llei de tutelas y 'l consell de familia del nou Códich civil no tenen aplicació á Catalunya ja que aquí regeix per complert nostra peculiar legislació.

Aplaudim carinyosament 'l bon acort del Municipi, que en mitj de tot se recorda sempre dels interessos morals y materials de nostra terra y sap demostrar sas simpatias per nostre secular dret ab tot y l' embrutidor fandango de las vinentos elecciones conservadoras.

—En lo magnífich y espayós saló de la casa d' Ardiaca, celebrá lo passat divendres al vespre la anunciada sessió inaugural la Academia de Jurisprudencia de Barcelona.

Presidi l' acte nostre estimat company y mestre de Catalanisme, l' il·lustrat catedràtic de la Facultat de Dret de la Universitat barcelonina, D. Joan Permanyer y Ayats.

La Memòria del secretari sortint senyor Vilaseca y Magarre y 'ls programes dels concursos públichs dels anys 1896 y 1897 que llegí lo secretari actual senyor Borrell y Soler foren traballs de molta erudició que aplaudí la numerosa concurrencia que omplenava de gom á gom lo local.

En mitj de general espectació comensá lo President senyor Permanyer la lectura de son discurs que versá sobre 'l tema: «Necessitat de que la vida jurídica de Catalunya sia catalana en totas sas esferas y manifestacions.

Lo treball del eminent patrici es una obra monumental, catalana en tot, en lo pensament capital, en lo sentit patriótic que respira, en la amorosa y delicada observació del fet social, en la claretat y energia de la frase, en fi en tot menos en la llengua perque, segons deya, ha tingut de reprimir «fins á ofegarlos en son pit los ardentíssims desitjos, que, nascuts per inspiració propia y estimulats per novells exemples, sentia de rompre d' una vegada ab bastardas preocupacions, y avansar lo dia, no llunyá en que, reintegrats d' un dels drets innats á la naturalesa humana, pugém emetre las ideas expontáneament, sens violencia, tal com se coordinan en la llengua propia.

La concurrencia que aplaudi en diferents passatjes los magistrals conceptes del discurs del senyor Permanyer, esclatá ab atronadors aplaudiments quant en párrafos plens de catalana elocuenencia, empecá al final als academichs y 'ls recordá la sagrada missió que están cridats á cumplir per ésser qui son, per procedir del llinatge nobilíssim de juriconsults de la terra, dels vells juristas catalans campeons decidits de la equitat y la justicia, dels que aconsellavan l' arbitratje en las grans cuestiones jurídicas, dels comentaristas que ab sos obras prácticas y científicas ilustravan mantenian y popularisavan la jurisprudencia admesa... «¡Aixequen—Los digué—sense por lo vostre front seré, enérgich y honrat y ab la perseverancia propia de nostra rassa, sense abdicar de vostres ideals, aixó es, lluytant ab generosa emulació los que no poden contenir la lliure volada de la inteligencia, ab los que mes tímids y desconfiats sotmeten los judicis propis á la rahó dogmática, com lluytaren á Roma 'ls seguidors de Labeon y 'ls de Capiton, lluytant, repeteixo, uns ab las sutils y esmoladas armas de la dialéctica y de la llógica y 'ls altres ab las ben trempadas y no menos seguras de la autoritat y de la experiencia, combatent tots ab brahó, ab entussiasme mes ab esperit genuinament catalá, aguantéu alta la bandera que jo aixeco... N' hi ha prou ab un acte de voluntat. Dihéu *ho volém* y 'l nostre dret es salvat.»

Assistiren al acte gran número de representacions, mancanthi las del element oficial. Nostre estimat company «La Renaixensa» ho comenta y ho reproduhim á continuació, per estari en un tot conformes:

«En la Academia de Jurisprudencia y Llegislació fou molt notada la falta d' assistencia d' algunas autoritats, las que representen més directament lo govern central. Allá hi havia representació del senyor Bisbe, del Capítol Catedral, de la Diputació, de la Universitat, de las academias, del Ateneu, de las societats econòmicas y socials; pero hi faltava la del Gobernador civil, la del Capitá general y la de la Audiencia.

Quan la inauguració del Ateneu 's digué que las autoritats no entenian lo llenguatge de la terra que han de regir.

Are deu resultar que las autoritats no deuen vol. r entendre lo dret de la terra que governan.

Las autoritats no poden sentirne á parlar de lo catalá.

La rahó ellas la saben y nosaltres nos hi anem acostumant. Lo d' aquesta terra als ulls d' aquesta gent lo llenguatge que parlém, lo dret que regula la vida de nostras familias, l' art de nostres temples... te quelcom de subversiu, de revolucionari, interromp aquella mansa tranquilat dels governants fets á regir verdaderas provincias, que han adquirit l' instint imitador dels quadrumans y estrafant lo parlar, lo pensar y lo sentir del centre genuinament espanyol, d' aquell centre que es una ciutat formada de Ministeris Negociats y Direccions en mitj d' un desert plá sens una horta, interromput únicament per las runas d' algun enginy moro pera aixecar ayguas, que fa segles no funciona.

La vida variada, las aspiracions á una altra cosa que aquí ho infiltran

tot, lo desitj d' avens y de renovació, fins expressadas en formas prudents, fins expressadas en lo llenguatge castellá, espantan, son subversivas. Las autoritats no podan escoltarlas.

Nosaltres no sabém qué vol dir aixó, ni qué significa; pero nos plau de veras.

Res més ridícol que 'l dret catalá, que l' art catalá, que, que la llengua catalana considerats espanyols; res més ridícol que aquesta confusió administrativa que convertexi lo historich y lo real en cosas de *Gaceta*.

Fan molt be las classes oficials d' establir la distinció.»

—En lo teatro Euterpe tindrà lloch avuy per la tarde una extraordinària funció d' ópera italiana posantse en escena la aplaudida obra *La Favorita* prenenthi part la contralt Sra. Riera, comprimaria Sra. Pelayo, tenor Sr. Morera, barítono Sr. Rubí, baix Sr. Coletti: orquesta *Muixins* aumentada.

Lo dijous vinent debutará en aquest teatro la companyia dramática que dirigeix lo reputat primer actor D. Antoni Vico, posantse en escena lo nou drama *Juan José* y la pessa en un acte *Las cuatro esquinas*.

—A titol de curiositat y pera que 's vegi fins á quin punt arriba lo *grrran* patriotisme dels elements polítichs á la moderna; de la mena de gent que tant s' escandalitsan y baladrejan contra 'ls *yankees* y 'ls insurrectes cubans, cuant son ells los primers filibusters y 'ls mes enèmichs d' aquesta pobre Espanya, copiém d' una correspondencia que de Igualada envian á «La Renaixensa» lo següent.

«Contra lo que deya en ma correspondencia anterior, tich de manifestar que no ha acabat encara l' esvalot comensat en aquesta ciutat lo dijous darrer, ab motiu d' haverse rellevat l' alcalde conservador, en Joan Deop, per lo fusionista Gayetà Gibergas. Lo divendres y dissapte últims, lo pole acabá per rompre 'ls vidres de las casas de casi tots los regidors de la «Colla Godó», y segons se diu de públich (cosa que tal volta no es veritat) se trobaren algunas caixas de petroli ab lo propòsit d' abrindar la casa ahont habita dit Gibergas.»

«La població en massa ha resolt abstenirse de comprar res en los establiments que pertanyen als de la citada colla, puig son tans los fets poch honrosos que 's contan d' ells dintre de la administració pública, que han acabat per fer fástich á tothom.»

«Los regidors fusionistas fan acompanyarse de dia per la guardia civil y de nit no surten de casa.»

«A l'hora en que escrich aquesta correspondencia (vuyt del vespre) corren veus de que á las deu va á celebrarse una manifestació pacífica composta de tots los partits polítichs d' Igualada pera protestar contra la «Colla Godó» que tan á despit del poble vol remenar los seus interessos.»

Després d' axó poden anarli al poble ab fálornias, recomenántli calma y prudencial...

¡Quins exemples!...

—S' han publicat los quaderns I y II de la *Biblioteca Histórica Manre-*

sana que 's publica baix la direcció del erudit arxiver municipal nostre amic y company de causa don Leonci Soler y March.

En aquestos quaderns després d' un prólech del director de la publicació 's comensa la Biografia del Historiador en Magí Canyellas, essent tot escrit en català á excepció d' una comunicació del Alcalde redactada en llengua d' oficina.

—Es interessant lo text del quincenari «Lo Regionalista» corresponent al 30 del passat Febrer. Dit periòdich pot adquirirse de franch en lo «Centre Periodistich» d' aquesta ciutat.

—L' «Orfeo Català» donará lo vinent dissapte 14 del corrent un concert en lo Teatro Principal de Barcelona.

—A los que encare no veuen prou clar com avansen las ideas regionalistas los hi doném la següent, pera nosaltres grata nova.

Se tracta de constituhir á San Sebastian una societat titulada «Euskaldum-Fedea» ab l' obgecte de representar obras dramáticas escritas en bascongat. La esmentada societat se proposa inaugurar sas tascas á Tolosa, ahont se posarán en escena las mes aplaudidas obras del teatro euska'.

—La Junta de Districte y 'l Circul Tradicionalista d' aquesta ciutat celebrarán lo vinent dimars solemnes sufragis pera las ánimas dels que moriren d' un y altre bando en las guerras civils passadas.

Lo cardenal Monescillo, arquebisbe de Toledo, concedeix *100 dias de indulgencia* á tots los fiels que contribueixen al sufragi dels morts d' abdos bandos.

L' orde dels sufragis será com segueix:

Pera las classes obreras, se celebrará una missa á las 5 del matí en la Parroquia de la Puríssima Concepció.

A las 7, missa resada en la iglesia de la Misericordia.

A las 10, ofici solemne cantat ab orquesta, en la Parroquia de Sant Feliu.

A las 12 missa resada en la mateixa iglesia.

—Hem rebut lo quadern de Mars del «Resúmen de Agricultura, en lo qual hi ha 'ls següents articles: «Veinte y cuatro años de lucha filoxérica, Nuevo procedimiento para elaborar pan. La permeabilidad de la tierra, Conservación de las remolachas, Ensayos del nitrato de sosa, Industria lechera, Prensa continua para uvas. Precio del orujo de aceituna, Congreso vitícola y ampelografico, La Viticultura en los Estados Unidos, Las cartillas evaluatorias y el catastro.» Entre las demes seccions, es molt extensa la de «Problemas agrícolas,» en la qual la Redacció contesta gratuitamente las consultas, fetas per los subscriptors relacionadas ab la agricultura.

—Com potser recordarán los nostres lectors, lo nostre entussiasta company de catalanisme l' il·lustrat Notari de Girona don Emili Saguer y Oli-

ver, interposà recurs gubernatiu contra una negativa d'inscripció d'una escriptura per ell autorisada, que donà un Registrador de la propietat fent aplicació de la nova interpretació del famós article 12 del Códich Civil.

Segons nos fa sapiguer lo valent setmanari *Lo Geronés* en son darrer número, s'ha resolt per fi, després d'haver transcorregut ab excés lo terme pera dictar resolució l'esmentat recurs; havent resolt la Direcció general dels Registres, en 24 del passat Febrer, que es aplicable á Catalunya la exòtica y perturbadora institució del Consell de familia, alegant com á fonament indestructible la teoria sentada per lo Tribunal Suprém en la sentència tan combatuda de 12 de Juny de 1894.

Indiguat per aquesta nova resolució que acaba de demostrar que en las esferas oficials definitivament se donan per derogadas las anomenadas Lleys generals del Regne, escriu lo nostre company las següents trases:

«*Lo Geronés* aixeca viril y enérgica protesta contra tots los atropells y paranyes del centralisme, avuy ja verdaderament inaguantables, y traslada tan trista notícia als representants d'aquest poble que vulguin ser mereixedors de serho, al Institut de Sant Isidro que tant valentment ha fet arribar sa sempre autorisada veu als Poders del Estat, á la Academia de Jurisprudencia y Llegislació que ha sigut y continúa siguent, avuy més que may, ayman y defensora de nostra llegislació venerable; al Ate-neu Barcelonés, que en los presents moments tan alt lloch ocupa reivindicant sagratíssims drets, á las demás entitats de la terra que senten carinyo y respecte per tot lo nostre, y que vulguin estar á la altura de sa neissió y á tots los bons fills de Catalunya, que tinguin á gran honor lo lluytar per los drets de la terra, per mil y una vegadas avuy trepitjats y escarnits, esperant que s'aixecará dintre las vías de la legalitat formidable creuada que posi fi als desmans cada dia creixents del absolutisme centralista.»

Per la nostra part, al unir la nostra protesta á la del *Geronés* no podem menos de manifestar que tenim la resolució de la Direcció General dels Registres com un trist auguri de la sort que cabran á todas las exposicions que sobre la mateixa important cuestió han enviat al Ministre de Gracia y Justicia tantas respectables corporacions de la nostra terra. Per aixó, sense perjudici d'ocuparnos més detingudament un altre dia de la situació que se 'ns está creant, nos limitén á desitjar, sense confiarhi gayre, que una unió complerta dels catalans que encara estiman lo dret catalá arribi á fer possible, la única solució relativamet pràctica en lo moment actual, que es una declaració llegislativa en lo sentit de la conservació íntegra del antich régimen jurídic de Catalunya.

—La Diputació de Bilbao ha acordat subvencionar ab 600 pessetas al al Sanatori de Santander.

S'ha acordat que 1.000 pessetes se destinin á las atencions primeras dels ferits y malalts vizcaíns que tornin de Cuba.

Lo municipi de Baranaldo ha acordat últimament que 's donguin 250 pessetas als pares ó parents proxims de ca un dels soldats, fills de aquell poble, que morin en campanya.

Igual quantitat s' entregará també á cada soldat que torni inútil; 100 pessetas als que tornin inútils després d' haver estat á la guerra, y 's passarà una pensió de 50 céntims diaris als pares ó parents pròxims dels soldats, mentres aquets permaneixen en campanya.

—Lo «Centre Catalá» de nostra ciutat ha fet un donatiu de 500 exemplars de la «Doctrina Catalanista» que serán repartits entre 'ls escolars de la Universitat de Barcelona y altre de 3000 exemplars que en l' actualitat s' estan repartint profusament á Badalona.

Es d' aplaudir la actitud propagandista del nostre benemérit «Centre Catalá».

—Segons se 'ns ha dit, lo Noy de Tona está trevallant activament en la composició d'unas estrofas, aplicables al *pasa-calle* de Cadiz, que, segurement, farán pesca pera 'l concurs d' en Cávia. Si aixís resulta l' Himne Nacional d' Espanya, farà denteta á totes las nacions europeas.

Lo Noy de Tona es lo mes indicat perque 'l nou himne simbolisi als espanyolistas. Boitgs fan bitllas.

—Diu *Lo Regionalista*:

«Quina llástima que siguin ja colocadas las estátuas en lo Palau de Justicia!

Dihém aixó, perque en nostra Universitat hi ha un catedràtic que s' ha proposat guanyarsen una. ¡Deu pensar que farien tan bona parella las sevas patillas ab las de l' Alonso! Es lo cas que, no satisfet ab burlarse de la llegislació romana y de la catalana, dihent de la primera que es mol *irracional*, y de la nostra que es una *ridícula antiqualla*, ara las emprén contra 'ls advocats que segueixen las tradicions de la escola romanista, calificantlos de *abogados ramplones y antiguos*. ¿No es veritat que 's necessita tenir mol pit per dir aixó á la classe y devant de deixebles que son casi tots catalans?

Vaja senyor Falcón, cúydis d' ensenyar lo dret civil y no vulgui comparar may la llegislació romana y la catalana ab la de Castella, perque es molt petit vosté pera poder fer semblants comparacions. Recordis ademés aquellas paraulas de son company en la ensenyansa 'l senyor Pou y Ordinas: «Qui diu mal de las lleys romana y catalana, es que no las coneix.»

—Nostre bon amich lo jove tarrasench don Domingo Palet y Barba acaba de publicar ab lo titul de *Estudio del terreno pliocenico de Tarrasa y de sus relaciones con las formaciones antiguas*, una important obra en la qual demostra sos profonts coneixements en la ciencia geologica de la quina n' es devot enamorat lo senyor Barba haventne fet estudis de gran valua.

Felecitem al nostre amich per son notable treball.

ANUNCI OFICIAL

Banch de Sabadell

Aquesta Societat procedirà al pago del dividendo de beneficis de 6 pessetas per acció (cupó n.º 14) acordat per la Junta general celebrada lo dia 23, los dias feyners desde '11.er al 15 del próxim Mars, de 9 á 12 del demati, en la inteligencia de que transcorregut dit plaso no s'efectuará lo pago sino los dimars no festius de cada setmana, de 10 á 12. En las oficinas de aquesta Societat se entregarán á los senyors accionistas las corresponents facturas desde demá durant las horas ordinarias de despatg.

Los senyors accionista; que tingan dipositadas sas accions en la Caixa de aquest Banch, podrán passar á recullir sos respectius cupons dintre d'aquest temps, y 'ls que no ho faigin sols podrán recullirlos los dimars indicats.

Sabadell 24 de Febrer de 1896.—L' Administrador, EUDALT VIVER.

La Catalana. - Societat de segurs contra incendis

CARBONS ESPANYOLS.—SOCIETAT «MIERES» (ASTURIAS)

Lecanda, Maciá y Comp.ª

CONSTRUCCIONS DE FERRO INOXIDABLE EN EL CEMENT

===== Sistema **MONIER** privilegiat =====

Unich representant, JOSEPH CAPMANY.-Corominas, 57.-Sabadell

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

Se compran sellos usats de correus, coleccions y correspondencia antigua ab sellos usats, particularment del any 1850 al 1870.

Informes en la Administració d' aquest periodich.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL